

7. Volnočasové aktivity

Volnočasové aktivity nabízejí smysluplné využití volného času. Slouží jako prevence nežádoucích sociálně patologických jevů, vedou ke zdravému životnímu stylu, k osvojení si pozitivního sociálního chování a rozvíjení osobnosti. Různé volnočasové aktivity nabízejí např. základní umělecké školy, školní družiny, školní kluby a střediska volného času.

Základní umělecké školy, školní družiny, školní kluby a střediska volného času

Zájem o vzdělání na základních uměleckých školách v Olomouckém kraji roste. Ve školním roce 2016/17 se učilo hrát na nástroje, zpívat, tančit nebo malovat 14 313 dětí, což bylo o 15,0 % více studujících oproti školnímu roku 2007/08. Největší zájem je dlouhodobě o hudební obor, který studují zhruba dvě třetiny z celkového počtu studujících. Méně atraktivní je obor výtvarný (zde studovalo 19,3 % žáků) a taneční (9,6 % žáků). Nejmenší zájem je o literárně-dramatické obory, který si vybralo 3,8 % žáků.

Základní umělecké školy

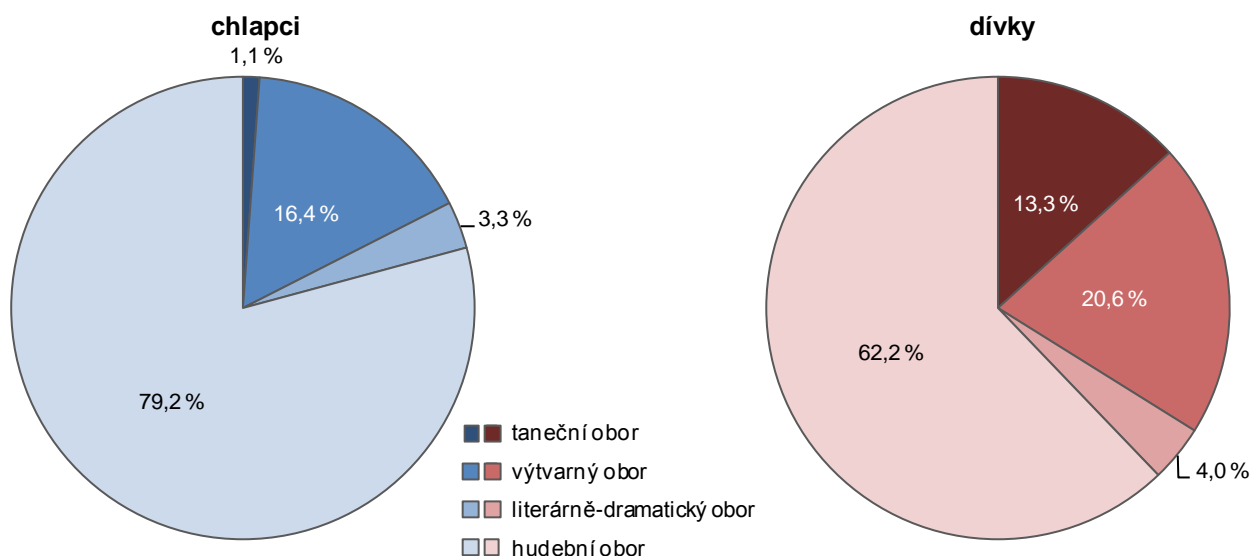
Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Žáci celkem	12 447	12 698	13 074	13 231	13 365	13 633	13 847	14 110	14 195	14 313
z toho dívky (%)	68,7	71,0	70,8	70,5	70,0	69,5	69,8	70,0	69,9	69,6
v tom podle základních oborů (%):										
taneční	10,8	11,4	12,0	12,0	11,3	10,7	10,7	10,6	9,3	9,6
výtvarný	20,0	19,5	19,5	19,4	19,3	19,4	19,0	19,3	19,7	19,3
literárně-dramatický	3,1	3,4	3,7	3,8	3,6	3,6	3,8	3,7	3,7	3,8
hudební	66,2	65,6	64,8	64,9	65,8	66,3	66,5	66,4	67,3	67,3
Absolventi	965	1 062	1 017	1 132	1 088	1 149	1 116	1 097	1 089	.

Mezi žáky základních uměleckých škol výrazně převažují dívky (69,6 % z celkového počtu studujících). Zájmy o jednotlivé obory jsou mezi chlapci a dívkami rozdílné. Nejvýraznější rozdíly najdeme u oboru tanečního, který není pro chlapce příliš zajímavý. Z celkového počtu všech chlapců studujících na ZUŠ si tento obor vybralo pouze 1,1 %. Naopak u dívek se jednalo o 13,3% podíl.

Žáci v základních uměleckých školách podle pohlaví a základních oborů v Olomouckém kraji ve školním roce 2016/17

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

V celé České republice působí 489 základních uměleckých škol, které mají 965 poboček. Olomoucký kraj se se svými 27 školami a 85 pobočkami řadí na čtvrtou pozici v nejnižším počtu škol. Pro srovnání nejvíce ZUŠ najdeme v kraji Jihomoravském (64), nejméně pak v krajích Karlovarském a Libereckém (shodně 20 škol).

I přes vzrůstající počet studentů mírně klesá v posledních čtyřech letech celkový počet studentů, kteří na základní umělecké škole úspěšně ukončili své studium, i když se jedná pouze o velmi malé rozdíly.

Školní družiny, školní kluby a střediska volného času

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

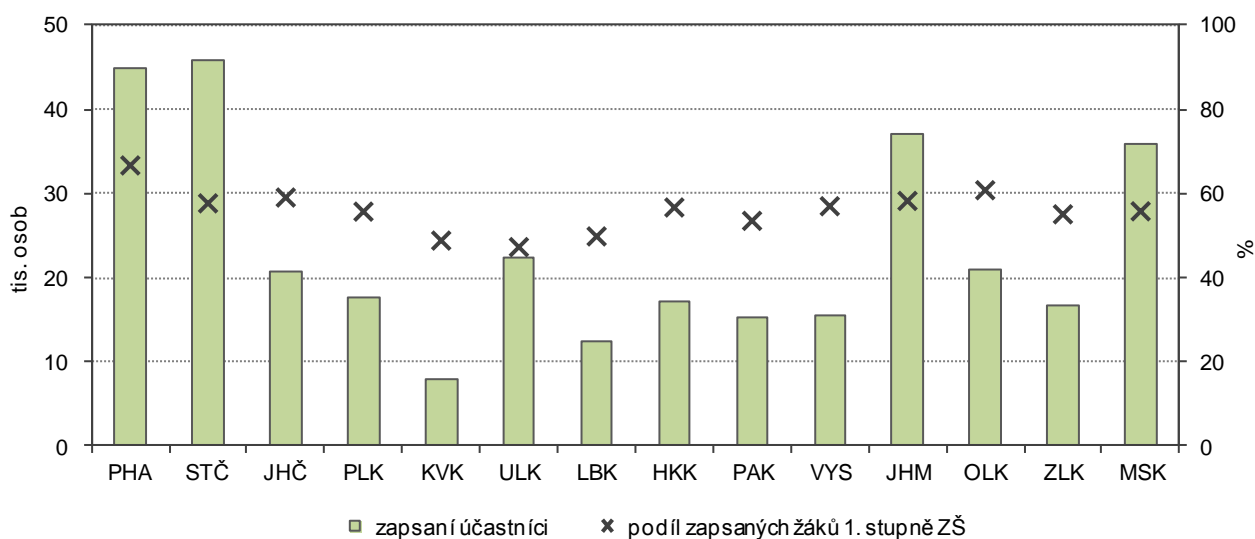
	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Školní družiny	307	297	295	295	292	292	293	292	290	291
zapsaní účastníci ¹⁾	14 823	15 256	15 441	15 947	16 727	17 237	18 173	19 197	20 203	20 834
z 1. stupně ZŠ	14 567	14 971	15 179	15 655	16 421	16 911	17 803	18 829	19 818	20 487
z 2. stupně ZŠ	256	285	262	292	288	300	329	320	310	302
Školní kluby	24	24	25	28	28	27	27	28	30	30
zapsaní účastníci ¹⁾	1 895	1 898	2 070	2 183	2 100	2 235	1 970	1 939	2 083	2 229
z 1. stupně ZŠ	460	517	588	630	642	678	475	511	439	404
z 2. stupně ZŠ	1 435	1 381	1 482	1 553	1 458	1 557	1 495	1 428	1 644	1 825
Střediska volného času	18	18	18	18	18	18	17	17	17	17
zájmové útvary	1 309	1 359	1 408	1 583	1 596	1 713	1 675	1 457	1 397	1 360
přijatí účastníci	15 486	16 162	16 893	20 193	21 154	22 036	20 732	15 748	16 007	16 171
děti	1 915	2 081	2 381	2 186	2 341	2 712	2 314	1 768	1 869	1 682
žáci	11 141	11 707	12 375	15 893	16 835	17 117	16 800	12 563	12 817	12 984
studenti	851	823	760	537	270	661	389	313	446	490
táborová a pobytová činnost – akce	366	344	336	356	348	339	324	395	365	.
účastníci	9 670	8 209	8 641	8 615	8 391	8 876	7 948	10 060	9 960	.

¹⁾ od školního roku 2011/12 včetně žáků z přípravné třídy ZŠ a z přípravného stupně ZŠ speciální

Pestrá nabídka zájmových činností v době mimo vyučování nabízejí dětem školská zařízení, mezi která patří školní družiny, školní kluby a střediska volného času. Školní družina je přednostně určena žákům 1. stupně základních škol. V Olomouckém kraji bylo ve školním roce 2016/17 v 291 školních družinách zapsáno 20 834 žáků. Počet družin se sice proti školnímu roku 2007/08 snížil o 16 družin, počet žáků zapsaných ve školních družinách byl však vyšší o 6 011 žáků díky zlepšující se demografické situaci a zvýšenému zájmu rodičů o umístění dítěte v družině. Podíl žáků 1. stupně navštěvujících školní družinu byl v posledních 10 letech stabilní a pohyboval se mírně nad 98 % z celkového počtu zapsaných žáků v družině.

Zapsaní účastníci ve školních družinách podle krajů ve školním roce 2016/17

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Celkový počet žáků 1. stupně zapsaných v družinách (20 487 žáků), představoval 60,7 % ze všech žáků 1. stupně základních škol. Tento podíl byl mezi 14 kraji ČR druhý nejvyšší hned za Hl. m. Prahou (66,6 %). Nejnižší podíl zapsaných žáků 1. stupně ZŠ byl v kraji Ústeckém, a to pouze 47,2 %.

Školní kluby mají podobnou náplň činnosti jako školní družiny, rozdíl je pouze v tom, že jsou určeny převážně pro žáky 2. stupně a zájmové činnosti jsou uzpůsobeny věku zúčastněných. Počet školních klubů po celé sledované období mírně narůstal. Ve školním roce 2016/17 působilo v Olomouckém kraji 30 klubů, v nich bylo zapsáno 2 229 žáků. Převážná většina (1 825 žáků) byla z 2. stupně, což představovalo 10,9 % ze všech žáků 2. stupně základních škol.

Střediska volného času nabízejí aktivní využití volného času všem věkovým skupinám dětí a mládeže a organizují činnosti i pro dospělé či seniory. Organizují pravidelné zájmové kroužky (útvary) pro stálou skupinu účastníků, zabezpečují otevřené dlouhodobé i jednorázové aktivity, kurzy a jiné vzdělávací akce, tábory apod.

V Olomouckém kraji mohou děti využít nabídky některého ze sedmnácti středisek volného času, které dohromady nabízejí 1 360 zájmových aktivit. Střediska přijala ve školním roce 2016/17 celkem 16 171 účastníků, z toho 10,4 % bylo dětí, 80,3 % žáků a 3,0 % studentů. V předchozím školním roce nabízela střediska 365 táborů, kterých se zúčastnilo 9 960 dětí.

Využívání informačních technologií

Český statistický úřad sleduje údaje o rozšíření vybraných informačních a komunikačních technologií v domácnostech a jejich využívání jednotlivci prostřednictvím samostatného ročního statistického zjišťování Výběrové šetření o informačních a komunikačních technologiích v domácnostech a jejich využívání jednotlivci.

Od roku 2006 je toto šetření prováděno pravidelně ve 2. čtvrtletí sledovaného roku ve všech zemích EU, a to jako povinné roční zjišťování na základě Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 808/2004 o statistice Společenství o informační společnosti.

Údaje jsou počítány jako vážené klouzavé průměry z tříletých období. Jednotlivci používající internet jsou myšleny osoby, které použily internet alespoň jednou v posledních 3 měsících, a to kdekoliv (doma, v práci, ve škole, v knihovně) a z jakéhokoliv důvodu (soukromý, pracovní).

Možností jak využít internet je obrovské množství. Internet se stal významným zdrojem informací. Lidé díky němu komunikují, nakupují, provádí bankovní operace na svých účtech, hrají hry, sledují televizi a mnoho dalšího. Přístup k internetu má nejen pozitivní, ale i negativní hlediska od závislosti na internetu až po kyberšikanu.

Počet jednotlivců starších 16 let využívajících internet se každoročně zvyšuje. Jejich podíl na celkovém počtu osob starších 16 let se zvýšil z 60,6 % v roce 2011 na 68,3 % v roce 2015.

Zaměříme-li se na skupinu mladých (tzn. osoby ve věku 16–29 let), téměř každý z nich (97,4 %) použil internet alespoň jednou za poslední tři měsíce. Celkem 91,8 % mladých uživatelů se k internetu připojuje denně nebo téměř denně.

Využívání internetu jednotlivci v letech 2011 až 2015¹⁾

Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií

%

	Podíl z počtu osob ve věku 16 a více let					Podíl z počtu osob ve věku 16–29 let				
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
Uživatelé internetu	60,6	60,6	64,0	65,7	68,3	90,2	91,6	96,2	96,1	97,4
Internet v mobilním telefonu	.	.	16,0	21,6	29,8	.	.	33,0	53,9	71,0
Účast v sociálních sítích	18,9	26,8	27,6	29,0	30,5	49,6	71,3	82,4	86,7	90,1
Internetové bankovníctví	24,8	31,5	34,0	38,2	39,9	31,5	39,8	40,5	44,3	45,0
Nakupování na internetu	15,9	18,7	19,8	21,0	23,0	34,4	40,3	42,3	40,0	38,0
Hraní počítačových her	.	.	16,0	17,1	18,0	.	.	52,1	56,8	56,8

¹⁾ vážené klouzavé průměry z tříletých období - např. údaj za rok 2015 je vypočítán jako průměr z dat za roky 2014, 2015 a 2016 období sběru dat: 2. čtvrtletí daného roku

Nejpoužívanější technologií pro přístup na internet je mezi jednotlivci ve věku 16–29 let mobilní telefon (71,0 %), což souvisí s jeho rozšířením mezi mladými. Podíl jednotlivců, kteří se k internetu připojují mobilními

telefony, v posledních letech rychle rostl. V roce 2013 jich bylo 33,0 %, o dva roky později již zmíněných 71,0 %.

Zvyšuje se podíl uživatelů sociálních sítí. Přístup k sociálním sítím je výrazně diferencován podle věku. Mezi jednotlivci ve věku 16 a více let bylo na sociálních sítích v roce 2011 registrováno 18,9 % osob, v roce 2015 jich bylo 30,5 %. Výrazný nárůst je patrný u mladých ve věku 16–29 let. Pro mladou generaci se virtuální kontakt přes sociální sítě stává běžnější než kontakt osobní. Podíl mladých uživatelů sociálních sítí se zvýšil z 49,6 % v roce 2011 na 90,1 % v roce 2015. Se zvyšujícím se věkem zájem o sociální sítě klesá. Z celkového počtu osob starších 55 let mělo pouze 4,6 % osob profil na sociálních sítích.

Vedle online komunikace vyplňují uživatelé svůj volný čas na internetu zábavou, např. hraním počítačových her. V roce 2015 se hraní her věnovalo 18,0 % uživatelů starších 16 let. Mezi mladými ve věku 16–29 let byl tento podíl roven 56,8 % a byl nejvyšší mezi 14 kraji ČR.

Veřejné knihovny

Knihovna je instituce, která primárně slouží ke zpřístupnění knihovních jednotek veřejnosti. Mezi veřejné knihovny patří knihovny v přímém řízení ministerstva kultury (Národní knihovna ČR a Moravská zemská knihovna), krajské vědecké knihovny zřizované krajskými úřady a knihovny zřizované obcemi a městy. Informace o knihovnách zpracovává a sumarizuje Národní informační a poradenské středisko pro kulturu.

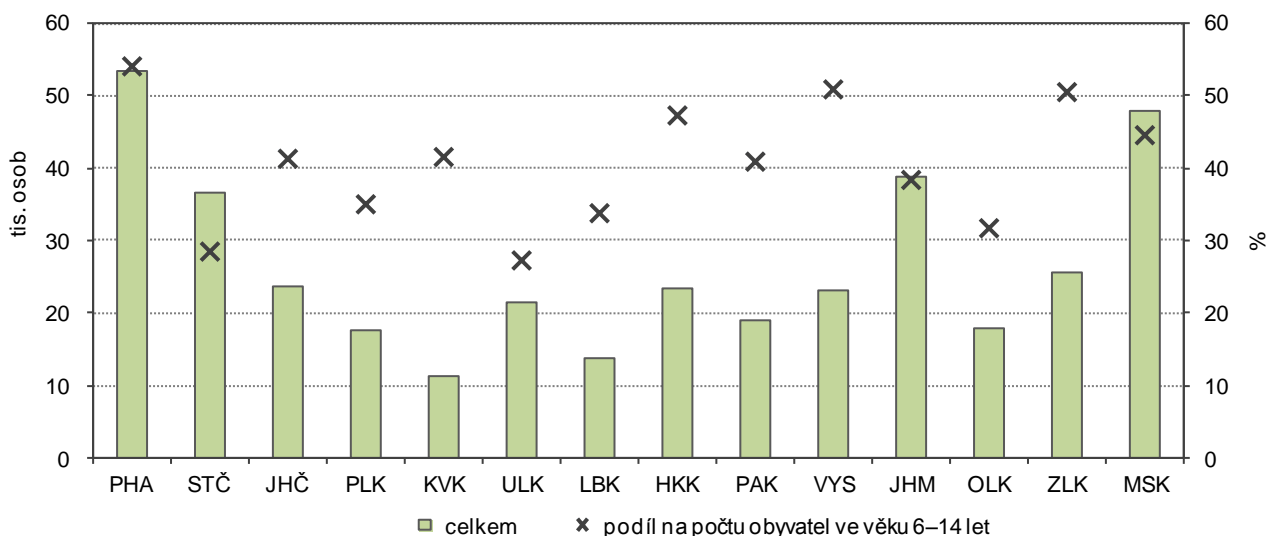
K 31. 12. 2015 poskytovalo veřejné knihovnické služby v Olomouckém kraji 448 knihoven, což představovalo 8,4% podíl na celkovém počtu knihoven v ČR. V knihovnách bylo evidováno 4,6 mil. knihovních jednotek, z toho 55,4 % připadlo na naučnou literaturu a 37,2 % na krásnou literaturu.

Ve veřejných knihovnách Olomouckého kraje bylo registrováno 77 997 uživatelů, z toho 17 861 mladších 15 let, což představovalo 31,7% podíl na počtu obyvatel ve věku 6–14 let. Tento podíl byl třetí nejnižší mezi kraji ČR. Nižší podíly zaznamenaly pouze kraje Ústecký (27,2 %) a Středočeský (28,5 %). Podíl čtenářů mladších 15 let registrovaných v knihovnách Olomouckého kraje v posledních letech zůstal neměnný.

Celkový počet registrovaných čtenářů zaznamenal klesající trend. Větší význam při sledování dat o knihovnách než výše uvedený počet registrovaných čtenářů má ukazatel počet návštěvníků. Počty návštěvníků ve veřejných knihovnách spíše rostou na rozdíl od počtu registrovaných čtenářů. Dominantní postavení u počtu návštěvníků má Hl. m. Praha, na které připadá téměř 41 % všech návštěvníků veřejných knihoven v ČR. Pro srovnání Olomoucký kraj se na celkové návštěvnosti v ČR podílí 4,6 %.

Registrovaní čtenáři ve věku do 15 let ve veřejných knihovnách podle krajů v roce 2015

Pramen: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

Sport

Česká unie sportu (ČUS) je největší sportovní organizace v ČR. V ČUS jsou dobrovolně sdruženy sportovní svazy s celostátní působností, sportovní kluby a tělovýchovné jednoty i jejich sdružení. Členy ČUS jsou dle jejich stanov národní sportovní svazy a sportovní kluby a tělovýchovné jednoty se svými členy. Hlavním posláním ČUS je vytvářet optimální podmínky ke sportovní činnosti, která se realizuje v jejich základních organizačních článcích.

Krajská organizace ČUS evidovala k 31. 12. 2016 celkem 745 oddílů s 54 888 členy. Převážná většina členů byli muži. Ženy se na celkovém počtu členů podílely pouze 26,2 %. Je však třeba uvést, že sportovec může být členem více sportovních klubů. Necelá třetina členů (31,6 %) byla mládež ve věku 0–18 let. Mezi ženami jsou populární sporty jako gymnastika a aerobic, které muži téměř nepracují. U mužů dominují mezi sporty lední hokej, nohejbal a fotbal.

Členská základna vybraných sportovních odvětví podle pohlaví a věku k 31. 12. 2016

Pramen: Česká unie sportu

	Členská základna v kraji celkem	z toho ženy (%)	Podíl podle věku (%)			Oddíly
			0–14 let (žáci)	15–18 let (dorostenci)	19 a více let (dospělí)	
Česká unie sportu celkem	54 888	26,2	22,1	9,5	68,4	745
z toho sportovní odvětví:						
fotbal	20 741	4,3	14,8	12,7	72,5	176
tenis	2 497	30,9	13,1	7,4	79,6	36
atletika	2 480	45,0	49,8	25,0	25,1	10
volejbal	1 904	43,9	7,9	9,8	82,2	41
házená	1 482	35,8	24,5	18,3	57,2	8
lední hokej	1 433	2,8	22,9	14,7	62,4	17
florbal	1 321	18,5	31,8	27,5	40,7	17
lyžování	986	39,2	11,2	6,3	82,6	20
golf	948	31,8	11,3	6,9	81,9	2
stolní tenis	889	9,7	13,5	10,0	76,5	42

Nejpopulárnějšími sporty podle velikosti členské základny sportovních oddílů jsou fotbal, tenis, atletika, volejbal a házená. Fotbal má suverénně největší členskou základnu s počtem 20 741 členů, což představuje 37,8 % členské základny v kraji. Necelé tři čtvrtiny členů v odvětví fotbal jsou dospělí ve věku 19 a více let, žáci (děti ve věku 0–14 let) tvoří 14,8 % a dorostenci (mládež ve věku 15–18 let) zbylých 12,7 %. Fotbalových oddílů je v kraji celkem 176. Na jeden oddíl připadá v průměru 118 členů.

Členská základna České unie sportu podle věku a krajů k 31. 12. 2016

Pramen: Česká unie sportu

